

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
امور اجتماعی

بسته آموزشی همایش بین المللی آیین محبت

بنر آیین محبت
که در قلوب ما می‌کوبد

فهرست مطالب

مقدمه	۵
محورهای همایش	
۱. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در عدالت در سلامت	۷
نقش سازمان‌های غیردولتی در عدالت در سلامت	۸
۲. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در مردم سالاری و صلح	۹
۳. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در پایداری سلامت اجتماعی	۱۱
ویژگی‌های سازمان‌های غیردولتی	۱۲
۴. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در هماهنگی و همبستگی جهانی	۱۳
۵. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در کاهش آلام اجتماعی	۱۴
۶. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در فناوری‌های نوین و رسانه	۱۶
ویژگی‌های امکانات ارتباطی نوین	۱۷
فناوری‌های نوین و رسانه	۱۷
۷. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در مدیریت اصولی نیروهای مردمی	۱۹
۸. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در نوآوری، خلاقیت و تبادل تجارب موفق	۲۰
خلاقیت و نوآوری در سازمان‌های مردم نهاد	۲۱
۹. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در توسعه اخلاق، سعادت و مدنیت اخلاق	۲۲
رویکرد سازنده و مثبت سازمان‌های مردم‌نهاد در مدنیت و توسعه اخلاق و سعادت	۲۳
۱۰. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در کاهش پیامدهای اقتصادی در بحران	۲۴
عملکرد سازمان‌های مردم نهاد در مدیریت بحران	۲۵
اهمیت کارکرد نهادهای مردمی	۲۶
مراحل نقش‌آفرینی سمن‌ها در بحران	۲۶
۱۱. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در آئین جوانمردی روحیه همیاری و دیگر دوستی	۲۸
۱۲. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در افزایش نشاط اجتماعی و تاب‌آوری فردی	۲۹
عوامل کاهنده نشاط اجتماعی	۳۰
عواملی که به انعطاف‌پذیری کمک می‌کند	۳۱
فهرست منابع	۳۳

برون سپاری یکی از ویژگی‌های جوامع توسعه یافته است. **در چنین جوامعی مردم خود را در برابر یکدیگر و جامعه مسئول می‌دانند.**

مقدمه:

یکی از نیازهای اصلی حوزه سلامت، اجتماعی شدن سلامت است. توسعه پایدار و دستیابی به اهداف سلامت، بدون مشارکت ساختارمند مردمی ممکن نخواهد بود. وزارت بهداشت در بهترین شرایط تنها ۲۵-۱۸ درصد سلامت اجتماع را می‌تواند تامین کند، ۸۲-۷۵ درصد عوامل دیگر خارج از حیطه وزارت بهداشت و دانشگاه علوم پزشکی است، لذا درصد عمده‌ای از عوامل تاثیرگذار بر سلامت اجتماعی، باید توسط مردم و سازمان‌های دیگر تامین شود از اینروست که نیازمند مشارکت و حمایت هر فرد و ارگانی هستیم که بتواند در این زمینه تاثیرگذار باشد. در این راستا نخستین جشنواره آیین محبت از ۲۱ تا ۲۶ اردیبهشت‌ماه سال ۹۷ با شعار "یک شهروند یک خیر" و با حضور مؤسسات خیریه و سازمان‌های مردم نهاد و حوزه‌های مختلف دستگاه‌های اجرائی ذیربط در نمایشگاه بین‌المللی کاسپین برگزار گردید. این جشنواره در بخش‌های مختلفی چون برپایی نمایشگاه و برگزاری کارگاه‌های جانبی توانمندسازی سازمان‌های مردم نهاد و مؤسسات خیریه، نشست‌های تخصصی، ایجاد فضای گفتگو جهت تبیین و گسترش تعاملات خیرخواهانه و خدایپسندانه و نقش علوم اجتماعی و مددکاری در حوزه امور خیریه برگزار گردید. در طول برگزاری نمایشگاه براساس جدول زمانی تعیین شده، از چهره‌های ماندگار امور خیریه، سمن‌ها و بنیادهای نیکوکاری در استان که با نیت خیر خود در اصلاح امور مردم قدم‌های مؤثری برداشته‌اند، تجلیل به عمل آمد.

همایش کشوری پیشگامان آیین محبت ۲۴ مرداد ۹۸ با شعار "یک ایرانی یک خیر" با هدف مشارکت آگاهانه و هدفمند ایرانی‌ها در آبادانی و پیشرفت کشور به میزبانی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی زنجان و دبیرخانه کلان منطقه ۶ آمایشی کشور با محوریت حمایت‌طلبی و به منظور اشاعه و نهادینه کردن فرهنگ خیر در جامعه، انتقال تجارب ارزنده و بررسی ایده‌های جدید در حوزه جلب مشارکت‌های مردمی و اجتماعی سازی سلامت با مشارکت خیرین و سمن‌های فعال سلامت استان با حضور جمعی از خیرین و مدیران از سراسر کشور و مقامات ارشد استانی و کشوری و شرکت بیش از سه‌چهارم استان‌های کشور برگزار گردید.

این همایش ضمن تجلیل از فعالان سمن‌ها و خیرین، برگزاری سخنرانی، پنل تخصصی و پرسش و پاسخ و برگزاری کارگاه‌های آموزشی، زمینه حل چالش‌های پیش رو و انتقال تجارب موفق مؤسسات مختلف از اقصای نقاط کشور را فراهم نمود.

با توجه به شیوع پاندمی کرونا و تأثیرگذاری آن بر کلیه ابعاد زندگی جامعه بشری و ایجاد مشکلات عدیده در سال ۱۳۹۹، جهت استفاده از اندیشه محققین، دانشمندان و نخبگان جامعه برای رهبری درست مدیریت بحران و اثرگذاری بیشتر، بر آن شدیم تا همایش بین المللی آیین محبت (مجازی) با نقش مؤسسات خیریه و سازمان‌های مردم نهاد در مدیریت بحران را با اهداف ذیل برگزار نماییم:

- پایداری سلامت اجتماعی
- اشاعه و نهادینه کردن فرهنگ خیر در جوامع و تبدیل آن به رفتار اجتماعی
- ارائه آخرین دستاوردهای علمی محققان در مورد مدیریت مردمی بحران
- آموزش تخصصی نقش سمن‌ها و خیریه‌ها و انتقال تجارب ارزنده آن‌ها جهت مقابله با بحران‌های اجتماعی
- بررسی ایده‌های نو و خلاقیت‌ها در راستای جلب مشارکت‌های مردمی
- تجلیل از خیرین و سمن‌های موفق دنیا
- بررسی همبستگی اجتماعی و مشارکت عمومی جامعه در مقابله با بحران‌های اجتماعی
- بررسی دسترسی عادلانه به خدمات بهداشتی-درمانی برای همه مردم در یک جامعه
- بررسی میزان صلح و دوستی دولت‌ها در بحران‌های اجتماعی
- ایجاد فضای تعامل و هم‌اندیشی علمی بین محققان و اندیشمندان
- بررسی راهکارهای افزایش نشاط اجتماعی و تاب‌آوری فردی در بحران
- بررسی راهکارهای کاهش پیامدهای اقتصادی در بحران‌ها
- بررسی نقش فناوری‌های نوین و رسانه‌ها در مدیریت بحران‌های اجتماعی
- نمایه‌سازی مقالات همایش در پایگاه استنادی (ISI) به منظور تقویت شبکه علمی
- تقویت ظرفیت‌ها و هم‌افزایی جوامع علمی جهت رشد و شکوفایی سمن‌ها و خیریه‌ها

- ارائه راهکارهای کاهش آلام اجتماعی در بحران‌های اجتماعی
- ایجاد فضای تعامل و هم اندیشی علمی بین محققان، اندیشمندان، سمن‌ها و خیریه‌ها در مدیریت مردمی بحران
- معرفی توان و تجربه سمن‌ها و خیریه‌ها در ایران و جهان
- جلب توجه مسئولین (سیاست مداران، قانون گذاران و دولت‌ها) به اهمیت سمن‌ها و خیریه‌ها در کنترل مردمی بحران و پیشرفت‌های خیره کننده آن در سال‌های اخیر
- جهت توسعه و پیشرفت کشورها

جهت دستیابی به این مهم، حمایت همه جانبه عموم مردم و تشویق و ترغیب دانشمندان، محققان و نخبگان به ارائه مقالات علمی، ضروری به نظر می‌رسد. از این مقالات بسته‌های سیاستی کاربردی استخراج و در جامعه جهت خدمت رسانی مؤثر و مطلوب مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

لذا محتوای پیش رو خلاصه‌ای از موضوعات تعیین شده همایش برای آشنایی افراد جامعه می‌باشد که با همکاری مرکز تحقیقات مؤلفه‌های اجتماعی مؤثر بر سلامت (SDH) تهیه و تدوین گردیده است.

محور های همایش عبارتند از:

۱. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در عدالت در سلامت

عدالت یک اصل اخلاقی بوده، به طور جدی با حقوق اساسی انسان‌ها مرتبط است. عدالت را می‌توان به عنوان انصاف یا بی طرفی اجتماعی در نظر گرفت.

عدالت در سلامت، به معنی مطمئن شدن از این موضوع است که افراد یک جامعه به طور منصفانه و بر اساس نیاز خود از مراقبت‌های بهداشتی - درمانی لازم بهره می‌برند.

مطمئنناً توزیع نامناسب سرویس‌های سلامت یکی از عوامل تعیین کننده وضعیت سلامت انسان‌هاست، اما موقعیت‌هایی که افراد در آن متولد می‌شوند، رشد می‌کنند، زندگی و کار می‌کنند و پیر می‌شوند، نیز می‌توانند بر وضعیت سلامتی افراد مؤثر باشند.

ممکن است نقش نظام سلامت برای رسیدن به رفاه جسمی مهم باشد، اما بسیاری از بخش‌های حاکمیت (مانند نهادهای هویت ساز فرهنگی، اقتصاد، آموزش و پرورش، غذا، مسکن و ...) هم در مورد رفاه جسمی و هم در موارد رفاه روحی، اجتماعی و معنوی در برابر سلامت جامعه اختیار و مسئولیت مهم‌تری دارند که بایستی مورد توجه قرار گیرد.

برابری یکی از مهم‌ترین معیارها و شاخص‌ها برای داوری درباره موفقیت سیاست‌های بخش به داشت است. اساساً برابری به نوعی مترادف با انصاف و عدالت است، عدالت جزء لاینفک دیدگاه ما از جهان است. زیرا انسان موجودی اجتماعی است و پدیده‌ها را به طور نسبی و مقایسه‌ای می‌سنجد. عدالت به هر نحوی که تعریف شود بنیانی و اساسی است. به ویژه اگر در عرصه بهداشت مطرح شود که فی‌نفسه برای سلامت و تندرستی ما مبرم و حیاتی است. منظور از عدالت یا برابری، برخورداری از دسترسی یکسان به خدمات یا امکان استفاده تک تک افراد از خدمات سلامت در موارد نیاز است، عدالت در توزیع، عدالت در پرداخت، عدالت در دسترسی، عدالت در تأمین مالی از شاخص‌های مهم در ارزیابی عدالت در سلامت است.

کاهش بی عدالتی در سلامت یک امر ضروری اخلاقی است. حق داشتن بالاترین سطح استاندارد سلامت قابل دسترس برای انسان‌ها، در نظام نامه سازمان بهداشت جهانی و عهدنامه‌های متعدد بین المللی گرامی داشته شده است. اما مقدار بهره‌مندی مردم از این حقوق، از نقطه‌ای به نقطه دیگر در جهان به طور بارزی متفاوت می‌باشد، به طوری که می‌توان گفت در حال حاضر بی عدالتی اجتماعی در یک مقیاس بزرگ، مردم را می‌کشد. اعتقاد بر این است که اگر بتوان در عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت تغییری ایجاد نمود، مطمئنناً عدالت در سلامت به طور واضحی ارتقاء خواهد یافت.

نقش سازمان‌های غیردولتی در عدالت در سلامت:

سمن‌ها، نماد و واسط مشارکت مردم هستند و مشارکت مردم نیز یکی از بازوهای اصلی ارتقاء سلامت، کاهش فقر و بی عدالتی در سلامت جوامع است. غالب کشورها علی‌الخصوص کشورهای توسعه یافته به خوبی به خطر فساد پی برده‌اند و می‌دانند اگر فوراً با آن برخورد نکنند، تهدید بزرگی برای ثبات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آن‌ها خواهد بود. ضمناً مردم

نسبت به این مسأله حساسند و مسئولان آن جوامع هم نمی‌خواهند که حساسیت آن‌ها کاهش یابد. در ایجاد این حساسیت که ضمانتی مهم برای پیشگیری از این گونه خطرات است، نظام دموکراتیک و چند حزبی و هم چنین دسترسی باز به رسانه‌های آزاد و مشارکت سازمان‌های مردم نهاد در مبارزه و تصمیم‌گیری نقش مهمی دارند. مشارکت دادن مردم در مبارزه به اعتبار مسئله محور بودن مردم و حساس بودن آن‌ها نسبت به فقر و فساد و تبعیض است و این ویژگی نقش و ظرفیت بی‌بدیلی برای سازمان‌های غیردولتی مهیا کرده است.

با مطالعه سوابق تشکیل و نحوه فعالیت می‌توان محدودیت‌های این سازمان‌های غیردولتی را دریافت اما نکته مهم این است که این سازمان‌ها به پشتوانه شهروندان قابل اعتماد بسیاری از کشورها، اعتبار و اطمینان کسب کردند و توانسته اند به صورت سازمان یافته در قبال فساد عمل کنند. این موضوع اجتماعی قابل اعتمادی است جهت ورود جدی آن‌ها به مبارزه با فساد و بدین معنی است که مردم آماده و حساس نسبت به فراخوان سازمان‌های غیردولتی جهت اقدام علیه فساد هستند.

۲. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پوش‌های مردمی در مردم سالاری و صلح

منظور از مردم سالاری حکومتی است که مردم در آن نقش اصلی را بر عهده دارند و از بسیاری لحاظ، اعضاء اجتماع به طور مستقیم یا غیرمستقیم در گرفتن تصمیم‌هایی که به آنها مربوط می‌شود نقش دارند. در همه تعاریف مقوله‌های «اقتدار جمعی» و «مشارکت مردمی» دو شاخص اصلی مردم سالاری هستند. نقش مردم در شکل‌دهی اقتدار جمعی، از جمله شاخص‌های نظم سیاسی مردم سالار است. مفهوم مردم زمانی به کار برده می‌شود که اراده فراتر از تک تک انسان‌ها مدنظر باشد. چنین مفهومی با اراده عمومی و اقتدار جمعی هم‌خوانی دارد.

از آن‌جا که دموکراسی (مردم سالاری)، منجر به روابط صلح‌آمیز خواهد شد، توسعه دموکراسی که به ناچار در نتیجه رشد فهم انسان، محقق خواهد شد، صلح را توسعه خواهد داد. لذا به نظر کانت، پایان تاریخ، شاهد صلح ابدی میان دولت‌های دموکراتیک خواهد بود.

اندیشه صلح خواهی در جوامع بشری، یکی از بنیادی‌ترین نیازهای اساسی و از طبیعی‌ترین حق‌ها است. خواسته‌های هراسان از آن جهت که انسان است و عضویت آن جامعه را دارد و تابع حاکمیت نظام سیاسی، قانون اساسی و سایر تکالیف و وظایف است، استحقاق آرزوی استقرار صلح پایدار در جامعه خویش را به عنوان تجربه زندگی انسانی و اخلاقی، می‌تواند

داشته باشد. به عبارت دیگر تحقق صلح، امنیت و ثبات در جامعه بشری، یکی از نیازی‌های فوری و از مهم ترین اولویت‌های استمرار حیات و بقاء انسان‌ها در زندگی فردی و اجتماعی در یک اجتماع بزرگ سیاسی در ساختار نظام سیاسی دموکراتیک در جامعه انسانی امکان پذیر است. عقلانیت سیاسی و درک عدالت اجتماعی، دو عنصر اساسی و کلیدی برای زندگی مسالمت آمیز جمعی در کنار یکدیگر، برآیند خرد جمعی و اراده عمومی همه شهروندان فعال در جهت استقرار صلح، محصول و خروجی خرد خود بنیاد آحاد شهروندان مسئولیت پذیر در جامعه است.

صلح پایدار در کنار عدالت، رفاه، و توسعه، در شمار آرمان‌های بنیادین بشر قرار دارد. هر چند ارزش والای صلح نتوانسته در طول تاریخ، بشر را وادار به برقراری روابط مسالمت آمیز نماید.

سازمان‌های غیردولتی یا سازمان‌های تخصصی جامعه مدنی می‌توانند نقش یا مسئولیتی را که برای آنان در روند گذار به مردم سالاری برای رسیدن به مرحله ثبات محول گردیده است، ایفا نمایند.

نقش مثبت سازمان‌های جامعه مدنی در روند گذار به مردم‌سالاری را با در نظر گرفتن نمونه‌های مختلف و کشورهای متعدد می‌توان چنین خلاصه نمود:

۱. تأسیس رسانه‌های آزاد

۲. برجسته ساختن مسائل مربوط به حقوق بشر

۳. مبارزه برای حقوق زنان و سهم‌گیری زنان در روند سیاسی

۴. مبارزه برای اصلاحات قانونی و قضایی

۵. رشد آگاهی در مورد مسائل مربوط به محیط زیست

۶. سؤال از حکومت، مخالفت با سیاست‌های حکومت و نظارت بر سیاست‌ها و وعده‌های حکومت با راه‌اندازی مباحث آزاد از طریق رسانه‌های جمعی

۷. نمایندگی از منافع مردم در درون واحد ملی و در سطح جهانی

۳. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در پایداری سلامت اجتماعی

سلامت اجتماعی در سطح فردی (مثل پرخاشگری و حمایت اجتماعی) و در سطح جامعه (مثل فقر و جایگاه اجتماعی) تفاوت دارد.

سلامت مسئله‌ای کاملاً فرابخشی است. فرهنگ سازی در راستای ارتقاء سلامت و تأکید برای اصلاح روش زندگی از اهداف مهم حوزه سلامت با شناخت جایگاه سلامت و جلب مشارکت مردم و با همکاری مفهوم سلامت اجتماعی کمتر شبیه به ابعاد جسمی و روانی سلامت است؛ اما در کنار سلامت جسمی و روانی، این نوع از سلامت نیز یکی از سه رکن اساسی اکثر تعریف‌های سلامتی می‌باشد که تا حدودی بدین دلیل است که سلامت اجتماعی هم به ویژگی‌های جامعه برمی‌گردد و هم به خصوصیات افراد. جامعه زمانی سالم است که فرصت و دسترسی برابر برای همه به خدمات و کالاهای اساسی وجود داشته باشد تا افراد جامعه به عنوان یک شهروند، عملکرد کاملی داشته باشند. نشانگرهای سلامت جامعه، ممکن است شامل عمل به قانون، برابری در ثروت، مشارکت در تصمیم‌گیری و سطح سرمایه اجتماعی باشد. سلامت اجتماعی افراد به سطح رفاه و آسایش در رابطه با چگونگی بودن در کنار دیگران، چگونگی واکنش افراد دیگر با فرد و چگونگی تعامل فرد با نهادهای اجتماعی و آداب و رسوم اجتماعی اشاره دارد.

از طرفی بهداشت روانی، کیفیت زندگی و عملکرد شخصی فرد را نمی‌توان بدون توجه به معیارهای اجتماعی، ارزیابی کرد و عملکرد خوب در زندگی چیزی بیش از سلامت روانی، هیجانی و شامل تکالیف و چالش‌های اجتماعی است.

ابعاد سلامت اجتماعی: انسجام اجتماعی، پذیرش اجتماعی، مشارکت اجتماعی، انطباق اجتماعی و شکوفایی اجتماعی

طبق این ابعاد، فرد سالم از نظر اجتماعی زمانی عملکرد خوبی دارد که اجتماع را به صورت یک مجموعه معنادار، قابل فهم و دارای نیروهای بالقوه برای رشد و شکوفایی بداند، احساس کند که متعلق به گروه‌های اجتماعی است و خود را در اجتماع و پیشرفت آن شریک بداند. محتوای مقیاس سلامت اجتماعی، طیف مثبتی از ارزیابی تجارب فرد در جامعه است. این مقیاس جدید

منطبق با مقیاس‌های سازمان‌های مردم‌نهاد است. این نهادهای می‌توانند در افزایش سطح سلامت و ارتقاء فرهنگ عمومی سلامت نقش ویژه و مهمی داشته باشند.

ویژگی‌های سازمان‌های غیردولتی: غیر انتفاعی بودن، نداشتن وابستگی سازمان به دولت، داوطلبانه بودن، برخورداری از شخصیت حقوقی، دموکراتیک و مشارکتی، خودگردانی، غیر سیاسی.

کار داوطلبانه و بشر دوستانه در ایران تاریخ طولانی دارد چنان که تاریخ باستان ایران شاهد حرکت‌های شکوهمند مردمی برای ارتقاء و پیشرفت اجتماعی بوده است و گروه‌های خیریه مردمی همواره نقش اساسی در یاری رساندن به افراد نیازمند ایفا کرده‌اند. در خصوص چگونگی شکل‌گیری و همکاری سازمان مردم‌نهاد در ارتقاء سلامت جامعه می‌توان گفت در زمینه سلامت مردم و مبارزه با آسیب‌های اجتماعی، نیاز به حضور فعال سمن‌ها داریم. این سازمان‌ها باید با دولت در تعامل باشند. چرا که به تنهایی نمی‌توانند در همه زمینه‌ها موفق باشند و نیاز به حمایت و پشتیبانی دولت دارند. سازمان‌های مردم‌نهاد، نباید دولت ستیز باشند بلکه باید دولت یار باشند و در شرایطی حتی دولت ساز باشند. لذا به منظور ارتقاء سلامت جامعه ضروری است با آسیب شناسی ساختار و عملکرد این تشکلهای، فرصت‌ها و تهدیدها و نقاط ضعف و قوت، شناسایی و افق‌های آرمانی و قابل دسترس تبیین گردد. در ادامه با یک حرکت نظام مند و هدف‌گرا در ایجاد و گسترش تشکلهای غیردولتی بومی، ضمن نیازسنجی مشکلات در حوزه سلامت و اولویت بندی آنها و طراحی و ارائه برنامه‌های آموزشی ارتقاء سلامت در سطوح مختلف (فرد، خانواده، جامعه، سازمان‌ها)، آموزش روش‌ها و اصول خودمراقبتی به مراجعه کنندگان، ارائه برنامه‌های ارتقاء سلامت با تأکید بر آموزش شیوه زندگی سالم در محیط کار و محیط‌های آموزشی (مهدکودک‌ها، مدارس و دانشگاه‌ها) فرهنگی، ورزشی، اجتماعی، بهداشتی و درمانی، برگزاری همایش‌ها و دوره‌ها، کارگاه‌ها، برنامه‌های آموزشی و ارتقاء سلامت مد نظر قرار گیرد.

۴. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در هماهنگی و همبستگی جهانی

در فرایند جهانی شدن، مسئله نظم و امنیت و همبستگی در سطح جهانی یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های دولت‌ها است.

جهانی شدن در معانی متعدد به کار رفته است: وابسته تر شدن بخش‌های مختلف جهان به همدیگر، افزایش وابستگی و درهم‌تنیدگی جهانی، ادغام همه جنبه‌های اقتصادی در گستره‌های جهانی و افزایش پیوندها و همبستگی‌های میان دولت‌ها و جوامع تشکیل دهنده نظام جهانی.

مفهوم جهانی شدن به درهم فشردن جهان و تراکم آگاهی نسبت به جهان به عنوان یک کل دلالت دارد. در طول دهه گذشته، « کلمه جهانی شدن » تقریباً در واژگان سیاسی همه زبان‌های جهان مرکزیت یافته است.

جهانی شدن عبارت است از: یکپارچگی جهانی سیاست‌های حکومتی، فرهنگی، جنبش‌های اجتماعی و بازارهای مالی از طریق تجارت و تبادل اندیشه‌ها.

جهانی شدن می‌تواند در مجموع به نفع جوامع انسانی تمام شود، به شرط آنکه اراده‌ای جمعی و جهانی برای مقابله با سویه‌های منفی آن به وجود آید.

در فرایند جهانی شدن، قدرت دولت‌ها در زمینه هویت سازی کاهش یافته، در عوض، قدرت رسانه‌های ارتباطی جهانی، همچون تلویزیون‌ماهواره‌ای و اینترنت، افزایش می‌یابد. در این فرایند، هویت‌های فرهنگی در سراسر جهان حرکت کرده و فرهنگ جهانی باعث ظهور هویت‌های مشترک بین ملت‌ها می‌شود. امروزه رسانه‌های ارتباطی باعث فراتر رفتن انسان‌ها از کنش چهره به چهره و وارد شدن آنها به ارتباطات و کنش‌های جهانی شده اند. اساساً اینترنت نقش مهمی در گستره‌ی جهانی شدن ایفا کرده است.

تأمین منافع دولت‌های ملی و تحقق همبستگی جهانی در گرو مشارکت گسترده‌ی تمامی دولت‌ها در نهادها و سازمان‌های حقوقی فراملی است، همچنان که جدایی‌گزینی برخی از

آن‌ها از اقتصاد و فرهنگ جهانی سبب محروم شدن آن‌ها از مزایایشان شده است، دوری جستن آن‌ها از نهادها و سازمان‌های حقوقی فراملی نیز به محروم شدن آنها از مزایای چنین نهادها و سازمان‌هایی منجر خواهد شد.

سازمان‌های مردم نهاد بین‌المللی، نماد جامعه مدنی جهانی و تجلی گاه همبستگی افراد در خارج از چارچوب‌های دولتی به شمار می‌آیند. حضور سازمان‌های مردم نهاد در عرصه حقوق بین‌الملل، گواه بر دموکراتیک سازی نظم بین‌المللی است. این سازمان‌ها در نتیجه ضرورت همبستگی جهانی برای مشارکت در تحقق آرمان‌هایی چون صلح، توسعه، محیط زیست و حقوق بشر، بر مبنای همکاری داوطلبانه و آگاهانه افراد شکل گرفته اند. سازمان‌های مردم نهاد در جامعه بین‌المللی، از طریق بسیج افکار عمومی و با استفاده از دانش و تخصص خود، توجه جامعه جهانی را به خواست‌ها و نیازهای شهروندان جلب کرده، زمینه را برای تغییر شرایط و بهبود وضعیت زندگی افراد فراهم می‌کند.

۵. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پوش‌های مردمی در کاهش آلام اجتماعی

آلام در لغت به معنای دردها و رنج‌ها می‌باشد. برطرف کردن دردهای اجتماع مهم تر و بالاتر از برطرف کردن درد و مرگ یک مریض است زیرا یک پزشک چند صد مریض را درمان می‌کند و یا چند ده نفر را از مرگ نجات می‌دهد اما اگر کسی بتواند دردهای اجتماع را بشناسد و برطرف کند ممکن است درمان‌گر دردهای یک اجتماع و ملت باشد. از دردها و مشکلات اجتماع می‌توان به آسیب‌های اجتماعی اشاره کرد که خود موارد بسیاری را شامل می‌شود. یکی از عوامل و آلامی که توسعه اجتماعی کشورها را تحت تاثیر قرار می‌دهد، آسیب‌های اجتماعی هستند. به طور معمول مشکلات اجتماعی را وضعیت‌های اجتماعی تعریف می‌کنند که برای جامعه آسیب زنده‌اند. اما درک موضوع براساس تعریف یاد شده چندان که در ابتدا به نظر می‌رسد آسان نیست، چرا که مفهوم آسیب‌زا بودن وضوح و روشنی کافی ندارد، بعلاوه از آن‌جا که مسائل اجتماعی بسیار متنوع بوده و مشکلاتی چون فقر، بیکاری، اعتیاد، طلاق، خشونت، کودک آزاری و... را دربر می‌گیرند توافق نمودن بر سر مصادیق مشکلات اجتماعی، دشوار

می‌نماید. از سوی دیگر هنگامی که از مشکلات، آسیب‌ها یا انحرافات اجتماعی نام برده می‌شود با مجموعه‌ای از سختی‌ها و آلام انسانی روبه‌رو می‌شویم که تمایز بین جنبه‌های فردی و اجتماعی آن‌ها بسیار دشوار می‌باشد. مشکل اجتماعی نه تنها بر جمعیت زیادی اثر منفی می‌گذارد بلکه در نهادهای اجتماعی ریشه دارد. به بیان دیگر مشکل اجتماعی علل یا عواقبی فراتر از فرد و محیط بلافصل او دارد. به عبارتی هنگامی که در جامعه‌ای مشکلات فردی، جمعیت قابل توجهی را درگیر می‌سازند آنگاه آن‌ها را به‌عنوان مشکل اجتماعی نیز می‌توان تلقی نمود.

چالش دیگر در این بحث «نسبی» بودن مفهوم مشکل اجتماعی در ارتباط با اشخاص، زمان و مکان و فرهنگ جوامع است. بدین معنی که مشکلات اجتماعی دارای دو بعد عینی و ذهنی هستند. یعنی از طرفی مشکلات اجتماعی اموری عینی و قابل مشاهده‌اند و از سوی دیگر از قضاوت افراد درخصوص پدیده‌های اجتماعی منشأ می‌گیرند و به نگرش و ذهنیت افراد مرتبط هستند، به‌عنوان مثال، فقر، خشونت خانگی و رشوه‌خواری همگی دارای ابعاد عینی بوده، از تعامل میان افراد، گروه‌ها و دیگر عناصر اجتماعی ایجاد می‌شوند و سبب رنج مادی یا روانی بخش قابل توجهی از جامعه می‌گردند. اما از سوی دیگر به لحاظ تنوع در ذهنیت افراد، زمینه‌های فکری، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی آن‌ها، طرز تلقی افراد از مشکل با یکدیگر متفاوت است. هر فرد یا گروه، پدیده‌ای را مشکل اجتماعی ارزیابی می‌کند که برای خود مضر می‌داند، حال آن‌که همان پدیده، می‌تواند برای گروهی دیگر مفید تلقی شود.

نکته قابل تأمل دیگر درخصوص مشکلات اجتماعی آن است که مشکلات اجتماعی اموری ثابت نیستند بلکه دائماً در حال تحول‌اند. آنچه در یک زمان مشکل اجتماعی تلقی می‌شود، ممکن است در زمان دیگر مشکل اجتماعی نباشد. به عبارتی مشکل اجتماعی، متغیری وابسته به هنجارها و ارزش‌های زمانه خود است که با تغییر این هنجارها در طول زمان تغییر می‌یابد. بنابراین، مسائل گروه‌های مختلف سنی، ابعاد مختلف حیات اجتماعی انسان‌ها، از روابط میان افراد یک خانواده تا رابطه دولت و مردم و دولت‌ها با یکدیگر، اصول و مبانی اخلاقی و ساختارهای سیاسی حاکم، همه می‌توانند در ردیف مشکلات اجتماعی قلمداد شوند.

سازمان‌های مردم نهاد گروه‌های کوچکی هستند که از افراد علاقه‌مند به برطرف نمودن یک معضل بوده و برای تحقق هدف خود به صورت داوطلبانه در یک ساختار قانونی و منسجم به صورت غیر دولتی، غیرسیاسی، غیرانتفاعی و غیرتجاری به فعالیت‌های خیرخواهانه می‌پردازند.

سمن‌ها جایگزین مناسبی برای خدمات دولتی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی هستند. آنها در سطح عام نیروهای مهمی برای تقویت جامعه مدنی محسوب می‌شوند و چون دارای ارزش‌ها و ایده‌آل‌های مشترکی در میان اعضاء خود هستند، حامیان و تسریع‌کنندگان مهم تغییرات اجتماعی به شمار می‌روند. سازمان‌های مردم نهاد، منبع نوآوری، تجربه و آزمودن رویکردهای نوین در حوزه آسیب‌های اجتماعی هستند و با تکیه بر دستاوردهای مدیریتی آنها می‌توان نظام پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی را تدوین کرد. مطالعه تجارب کشورهای توسعه یافته در امر کنترل و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی نشان می‌دهد که آنها توانسته‌اند به مدد سمن‌ها ضمن آموزش و بهسازی توان گروه‌های مختلف مردمی در مقابله با آسیب‌ها مشارکت همه گروه‌های جامعه را در این زمینه ایجاد کنند و با توسعه توانمندی‌های کارآفرینی زمینه‌ساز افزایش آگاهی‌های اجتماعی جامعه نسبت به حل و یا کنترل آسیب‌ها و مسائل اجتماعی شوند.

۶. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در فناوری‌های نوین و رسانه

ارتباط، پایه و اساس تشکیل تمدن‌ها و فرهنگ‌ها است. در زمان‌های دور انسان‌ها از طریق برقراری ارتباط با یکدیگر به تبادل افکار و اندیشه‌های خود اقدام کرده و بدین ترتیب پایه‌های فرهنگ و تمدن جوامع بشری را ایجاد کردند. در تداوم این روند انسان‌ها برای برقراری ارتباط با یکدیگر به راه‌های گوناگونی متوسل شدند و وسایل ارتباطی گوناگون را ابداع کردند. با پیشرفت جوامع و تمدن‌ها، راه‌های برقراری ارتباط بین انسان‌ها و ابزارهای ارتباطی نیز تحولات بسیاری یافت. اختراع زبان، خط، چاپ، تلگراف، تلفن و وسایل ارتباط جمعی همانند مطبوعات، سینما، رادیو و تلویزیون سیر تحول راه‌ها و ابزارهای برقراری ارتباط بین انسان‌ها را نشان می‌دهد.

راه‌ها و امکانات برقراری ارتباط بین انسان‌ها در هر مرحله نسبت به مرحله ماقبل خود تکامل یافته تر شده است. اما امکانات ارتباطی عصر حاضر قابل‌قیاس با هیچ کدام از ابزارهای ارتباطی گذشته نیست. در این گفتار نگاهی به ویژگی‌ها و خصوصیات فناوری‌های ارتباطی نوین می‌اندازیم؛

ویژگی‌های امکانات ارتباطی نوین:

ابزارهای نوین ارتباطی ترکیبی از چندین تکنولوژی شامل وسایل ارتباط جمعی، انفورماتیک و ارتباطات دور است. این مثلث فناوری، انسان‌ها را در ضبط، ذخیره سازی، پردازش، بازیابی، انتقال و دریافت اطلاعات در هر زمان و مکانی یاری می‌نماید. فناوری‌های نوین ارتباطی، تکمیل کننده امکاناتی است که وسایل ارتباطی گذشته ارائه کرده اند. این فناوری‌ها ویژگی‌های منحصر به فردی دارند که آنان را از وسایل ارتباطی قدیمی متمایز می‌سازد. نگاهی می‌اندازیم به ویژگی‌ها و خصوصیات فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی در عصر حاضر:

فناوری‌های نوین و رسانه

از دیرباز کنترل، جابجایی و انحصار تولید اطلاعات در سطح ملی و فراملی به عنوان یکی از مؤلفه‌های قدرت در اختیار دولت بوده است؛ اما فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی، مرزهای جغرافیایی را از سیطره دولت‌ها خارج ساخته و با در هم شکستن حصارهای سیاسی و فرهنگی، صورت بندی‌های نوینی از قدرت را در سیاست جهانی فراهم کرده است.

فناوری‌های نوین همه شئون زندگی ما را تحت تأثیر قرار داده است. فناوری‌های نوین در عرصه اطلاع‌رسانی و انتشار، اقتصاد، رسانه‌های سنتی را دچار تغییر اساسی کرده و همه شئون زندگی را تحت تأثیر قرار داده است.

فناوری‌های نوین ارتباطی، با ایجاد همگرایی بین شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی و فراهم کردن بستری جهانی برای توسعه دموکراسی به یکی از مهم ترین عناصر و ابزارهای تمرکز و انتشار قدرت در قرن ۲۱ تبدیل شده است. فناوری‌های نوین ارتباطی، در جابجایی قدرت تأثیر گذارند. از بین شش عامل مورد بررسی، تلویزیون‌های ماهواره‌ای، ماهواره‌های فارسی زبان، فضای

مجازی، شبکه‌های اجتماعی مجازی، موتورهای جستجوگر (اینترنت) و روزنامه نگاری سایبری، عامل تلویزیون‌های ماهواره‌ای، بیشترین سهم را در جابجایی قدرت دارد. سرعت انتشار خبرها و رویدادها به قدری زیاد است که گاه افراد عادی سریع‌تر از رسانه‌های عظیم می‌توانند به خبرها دسترسی پیدا کنند.

مفهوم سازمان‌های مردم نهاد چندین سال است که در برنامه‌های توسعه در کنار بخش دولتی و خصوصی به عنوان رکن سوم توسعه مطرح شده است؛ یکی از راه‌های ایفای چنین نقشی توسط این سازمان‌ها بروزرسانی وظایف و کارکردهای آن‌ها در اساسنامه نمونه آن‌هاست. بررسی‌ها نشان می‌دهد که کارکردهایی مانند انجام و راهبری پروژه‌های تحقیق و توسعه، ارائه مدل‌هایی برای توسعه، جریان سازی علمی، مباحث مربوط به توسعه پایدار، شناسایی و اولویت‌بندی نیازها و انتقال آن به دولت، خدمات مشاوره‌ای به دولت و شرکت‌های نوپا، آموزش فناوری‌های جدید، کمک به تدوین استانداردها و مقررات صنعتی، شبکه سازی در حوزه علم و فناوری و... باید به اساسنامه نمونه انجمن‌های علمی افزوده شود.

در نظام‌های دموکراسی روزنامه‌ها، مجله‌ها، رادیوها، تلویزیون‌ها و سینماها می‌توانند در راه گسترش ارتباط بین رهبری کنندگان و رهبری، خدمات مهمی انجام دهند و به‌عنوان آینه تمام نمای افکار عمومی، در جلب همکاری مردم و مشارکت دادن آن‌ها در امور اجتماعی تأثیر فراوان به‌جا گذارند. در صورتی که در نظام‌های استبدادی و دیکتاتوری که بین فرمانروایان و فرمان‌برداران، روابط آزاد و رضایت آمیز وجود ندارد وسایل ارتباطی معمولاً به ابزارهای تبلیغات سیاسی در جوامع دارای نظام‌های آمرانه، همه از یک طرفه بودن نقش وسایل ارتباطی برای منعکس ساختن آمال و افکار عمومی در این نوع جوامع ناشی می‌شود.

اگر فعالان مدنی را به‌عنوان تصمیم سازان جامعه در نظر بگیریم رسانه‌ها می‌توانند به عنوان آینه‌ای عملکرد آنان را بازنمایی کنند و در جلب مشارکت‌های عمومی یاری گر فعالان مدنی باشند. همچنین رسانه‌ها می‌توانند نقش مهمی در شفافیت، دیده‌بانی و نظارت در عملکرد تشکلهای غیردولتی داشته باشند. بازتاب اخبار برنامه‌ها و کارنامه تشکلهای از طریق رسانه‌ها علاوه بر مشارکت موجب اعتمادسازی نیز می‌شود.

تجربه نشان داده فعالان مدنی بدون رسانه نمی‌توانند گامی در جهت توسعه پایدار بردارند. در یک جامعه سالم سازمان‌های مردم‌نهاد برای ارائه راهکار در جهت توسعه به یاری رسانه‌ها نیاز دارند و نهادهای مدنی نیز به عنوان وجدان بیدار جامعه حمایت‌گر رسانه‌ها خواهند بود اگر چه موانعی مانند سانسور و محدودیت که با روش‌های گوناگون در عرصه اطلاع‌رسانی اعمال می‌شود گریبان هر دو را گرفته است.

۷. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پوش‌های مردمی در مدیریت اصولی نیروهای مردمی

مدیریت، فرآیند به کارگیری مؤثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه ریزی، سازماندهی، بسیج منابع و امکانات، هدایت و کنترل در راستای اهداف تعیین شده است.

ما نیازمند آنیم که کمبودهای مادی و معنوی و بهبود و ارتقاء مبانی عقیدتی سنتی مدرن را مناسب و درخور احتیاجات جامعه مدنی به شیوه‌ای عقلانی و کارا جبران نماییم. چنانچه ظرفیت‌های موجود در دو سیستم از تشکلهای موصوف اصلاح نگردد، ما در پویا کردن سازمانهای غیردولتی موفقیتی چشم گیر کسب نخواهیم کرد. برخلاف آنان که ممانعت‌های مخالف و بازدارنده بیرونی سیستم را چالش اصلی تشکلهای غیردولتی می‌پندارند، حقیقت غیر قابل انکار آن است که بسیاری از ظرفیت‌های مادی و معنوی ما بدلیل نداشتن مهارت و اندیشه‌های هدایت شده در جهت منافع عمومی بر باد می‌رود و به عبارتی روشن‌تر ما در درون خود به زندان افتاده‌ایم و برای رهایی باید با پاره کردن رسن‌های ابریشمی و نامرئی که بر دست و پای خود داریم تلاشی جهادگرایانه معمول داریم. در بخش‌های سنتی بخوبی ملموس است که حاصل تلاش مردان و زنان بسیار با ایمان بدلیل نداشتن مدیریت و نیروی انسانی متناسب با تفکرات سنتی و خیرخواهانه به هدر می‌رود.

پوش‌های مردمی به عنوان یکی از نیروهای مقتدر خودجوش و مردمی نظام، همواره پر قدرت و با نشاط در صحنه‌های مختلف جامعه حضوری موثر دارند و ضرورت شفاف سازی عملکرد آنها برای جلب اعتماد مردم و توسعه نیاز بوده و تداوم فرهنگ اقدامات داوطلبانه و نیکوکاری را می‌طلبد.

یکی از وظایف این پویش‌ها کمک به امداد و نجات مصدومین در سوانح طبیعی، شرایط جنگی و بحران‌هاست. به همین منظور پویش‌های مردمی با برنامه‌ریزی و ارائه آموزش‌های مورد نیاز برای عموم مردم در این خصوص، آمادگی‌های لازم برای مواجهه مطلوب با این حوادث را در آنان ایجاد می‌کند. تأمین امنیت جانی و مالی آسیب دیدگان و ایجاد بستری مناسب جهت امدادرسانی و همچنین تأمین وضعیت روحی مناسب آسیب دیدگان جهت قبول اجرای عملیات اضطراری، از جمله اقدامات مؤثری است که پویش‌های مردمی همواره نقشی اساسی در آن ایفا نموده اند.

ایران با وجود تجارب جنگ تحمیلی و فعالیت‌های پس از آن در این عرصه، با وجود تهدیدهای خارجی و داخلی همچنان به دنبال طراحی و برقراری نظام مطمئن تأمین منابع انسانی می‌باشد که دربرگیرنده آحاد جمعیت کشور است.

۸. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در نوآوری، خلاقیت و تبادل تجارب موفق

خلاقیت یعنی ارائه فکر و طرح نوین برای بهبود و ارتقاء کمیت یا کیفیت فعالیت‌ها، بکارگیری توانایی‌های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید، برای مثال افزایش بهره‌وری، افزایش تولیدات یا خدمات، کاهش هزینه‌ها، تولیدات یا خدمات از روش بهتر، تولیدات یا خدمات جدید و غیره.

خلاقیت یا آفرینندگی، توان ساختن یا خلق نمودن چیزی جدید است، خواه راهکاری جدید برای حل یک مشکل، یک روش یا یک دستگاه جدید و یا یک شیئی یا فرم جدید هنری.

خلاقیت بشر تعریفی از قابلیت‌های اقتصاد، زندگی، تکنولوژی، صنایع جدید، ثروت جدید و کلیه چیزهایی است که از یک اقتصاد خوب جریان می‌گیرند. خلاقیت چند وجهی و چند بعدی است. فقط محدود به یک نوآوری تکنولوژیک یا یک مدل کسب و کار نوین نیست. چیزی نیست که بتوان آن را در یک جعبه نگه داشت و هنگامی که کسی وارد دفتر کار می‌شود آن را باز نمود. خلاقیت شامل انواع متمایز فکر کردن و عاداتی است که بایستی هم در افراد و هم در

جامعه گردا گرد آنها کاشته شود. خلاقیت مهم‌ترین و اساسی‌ترین قابلیت و توانایی انسان و بنیادی‌ترین عامل ایجاد ارزش است که در همه ابعاد و جوانب زندگی وی نقش کاملاً حیاتی ایفا می‌کند. خلاقیت و نوآوری از والاترین ویژگی‌های انسان است.

منظور از نوآوری، خلاقیت متجلی شده و به مرحله عمل رسیده است، به عبارت دیگر، اندیشه خلاق تحقق یافته، ارائه محصول، فرایند و خدمات جدید به بازار است؛ نوآوری بکارگیری توانایی‌های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید است و می‌توان آن را به عنوان یک مفهوم عام و بسیار گسترده، شامل ایده‌های جدید و روش‌های متفاوت نگرستن، به چیزها و محصولات نوین، معرفی نمود.

نوآوری از این منظر نوعی ایده ابتکاری برای تولید و یا انجام دادن کاری متفاوت است که می‌تواند یک خروجی منحصر به فرد و متمایز از آنچه تاکنون وجود داشته است، ایجاد نماید. در فرایند کاربردی شدن ایده جدید به صورت محصول، فرایند یا خدمت، به کاهش هزینه و افزایش بهره‌وری باید توجه شود. نوآوری زمانی رخ می‌دهد که ایده به صورت محصول، فرایند یا خدمتی از چرخه فناوری و جویبار نوآوری، بتواند به کمک انجام دگرگونی‌های ناپیوسته در سازمان به امتیازهای حاصل از آن‌ها برسد. در واقع در دنیایی که سریع در حال تغییر است، ضرورت نوآوری افزایش می‌یابد. لذا نوآوری برای رشد، ادامه دادن به رقابت و تطبیق با نیازهای در حال تغییر مشتری، ضروری است.

خلاقیت و نوآوری در سازمان‌های مردم نهاد

روابط افراد در سازمان‌های مردم نهاد مبتنی بر حفظ آزادی تفکر و عمل بوده و پدیده آورنده خلاقیت، ابتکار و نوآوری در جوانان می‌باشد. مدیریت، خلاقیت و دانش، رمز موفقیت، پویایی و پایایی سازمان‌های مردم نهاد (سمن‌ها) است. در سال‌های اخیر و با حضور پر رنگ‌تر نهادهای غیردولتی و کارآفرینان اجتماعی که با دید خلاقیت محور برای حل مسائل، تلاش می‌کنند،

امید به نوآوری در حوزه‌های اجتماعی، بیشتر شده و کارهای خوبی در نقاط مختلف جهان به ثمر رسیده است.

مطالعه نوآوری‌های موفق نشان می‌دهد که به ثمر رسیدن و ماندگاری این گونه فعالیت‌ها نیازمند سازوکارهای خاصی است. این سازوکارها باید علاوه بر یافتن راه‌حل نوآورانه، تلاشی مضاعف برای مدیریت نوآوری باشد. دید خلاقانه و مدیریت محور، مجموعه‌ای از فعالیت‌ها را در نظر می‌گیرد تا اطمینان حاصل کند که نوآوری منجر به اثربخشی اجتماعی خواهد شد. بطور مثال اطمینان حاصل شود که مسئله اجتماعی و عوامل آن به درستی شناسایی شده‌اند، کدام راه‌حل‌ها واقعاً به درد جامعه می‌خورند و یا جامعه هدف، آگاهی کافی درباره نوآوری که به آن معرفی می‌شود را دارد.

۹. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پویش‌های مردمی در توسعه اخلاق، سعادت و مدنیت اخلاق

اخلاق به رفتار پسندیده یا حالت نفسانی خوب اطلاق می‌شود که بنابراین استعمال، معنای محدودتری به خود می‌گیرد. هرگاه اخلاق به صورت جمع به کار می‌رود، به معنای مجموعه‌ای از خصلت‌ها و ویژگی‌های نفسانی یک فرد یا گروه یا جامعه یا دین است که منشأ و مصدر نوع خاصی از سلوک و زندگی می‌باشد؛ اما اگر به صورت مفرد به کار رود، به معنای خصلت یا صفت نفسانی است که منشأ و مصدر نوع خاصی از عمل و رفتار است.

کارهایی که انسان انجام می‌دهد، جزء اخلاقیات و صفات نفسانی محسوب نمی‌شود، ولی ارتباط تنگاتنگی با آنها دارد؛ از یک سو هر صفتی مقتضی صدور یک دسته از افعال می‌باشد و آن را تسهیل می‌کند، و از سوی دیگر، انجام هر کاری باعث تثبیت و تقویت صفت متناسب با آن یا تضعیف صفت متضاد با آن می‌شود و یا در صورت نداشتن چنان صفتی، لاقفل می‌تواند قدری در پیدا شدن آن مؤثر باشد.

اولین نمودی که از یک شخص در جامعه ظاهر می‌شود اخلاق آن فرد است. اخلاق، زبانی بین المللی دارد و می‌توان با آن هر انسانی را تحت تأثیر قرار داد. اگر جامعه‌ای با اعتقادات ما

مشکل داشته باشد می‌توان از طریق اخلاق به آنان نفوذ کرد. فضائل اخلاقی مطلق است و همه آن را می‌پسندند.

سعادت عبارت است از اینکه هر فردی با اعمال، حرکت ارادی و افعال اختیاری خود، به همان کمالی که خداوند متعال در فطرت و ذات او قرار داده است برسد؛ یعنی همان کمال نوعی که مخصوص نوع انسان است. سعادت، مطلوب نهایی و کمال واقعی انسان است و اینکه همه انسان‌ها طالب سعادت بوده و به سوی آنچه سعادت می‌پندارند در حرکتند. انسان‌هایی که از بینش کمتری برخوردارند و طالب و تابع لذتند، سعادت را به گفته ارسطو نوعی لذت و کامجویی می‌پندارند و آن‌ها که دارای بینش عمیق هستند، معنایی فراتر از لذت را مورد نظر دارند که در نظر حکیمان به معنای نظریه پردازی و اندیشیدن درباره حقایق هستی است.

مدنیت از مقوله‌های بنیادین در جوامع انسانی است که بر ضرورت رعایت قواعد و اصول مدنی تأکید دارد. فضائل پنج‌گانه اخلاقی «حکمت»، «عفت»، «شجاعت»، «سخاء» و «عدالت» از شاخصه‌های مدنیت هستند. تمدن مجموعه‌ای پیچیده از پدیده‌های اجتماعی قابل انتقال، شامل جهات دینی و مذهبی، اخلاقی، زیباشناختی، فنی یا علمی مشترک در همه اجزای یک جامعه وسیع و یا چندین جامعه مرتبط با یکدیگر است.

رویکرد سازنده و مثبت سازمان‌های مردم نهاد در مدنیت و توسعه اخلاق و سعادت

نهادهای اجتماعی به ویژه نهادهایی که به صورت خودجوش از بطن و متن جامعه رویش پیدا می‌کنند آثار ماندگاری را در ساخت جامعه برجا می‌گذارند. این نهادها بعد از پیدایش خود، مناسبات و شکل ساختاری جوامع را تحت تأثیر قرار می‌دهند و حاکمان سیاسی را به عنوان تدبیرکنندگان امور جامعه، ملزم به ایجاد تدابیری برای حذف، پذیرش، تعدیل، سازگاری و... می‌باشند. افزایش آگاهی‌های اجتماعی، ناکارآمدی مدیریت یک جانبه از سوی دولت، ضرورت مشارکت مردمی در پیشبرد امور و... از جمله عللی محسوب می‌شوند که باعث ایجاد سازمان‌های مردم نهاد شده‌اند. رویکرد سازنده و مثبت این سازمان‌ها به همراه نظام سیاسی، در مجموع باعث افزایش رضایت‌مندی شهروندان خواهند شد.

مهمترین کارکردهای سازمان‌های مردم نهاد عبارتند از:

- ✓ پر کردن شکاف جامعه و حکومت
- ✓ اولویت بندی تقاضاهای اجتماعی
- ✓ مشاوره به حکومت
- ✓ نقد عملکرد حکومت
- ✓ تأثیرگذاری فعالیتهای سازمان‌های مردم‌نهاد بر نهادهای دولتی
- ✓ ارتقاء سطح فرهنگ مشارکت عمومی
- ✓ افزایش آگاهی‌های اجتماعی مردم
- ✓ توان بالا برای جذب نخبگان اجتماعی
- ✓ ایجاد هماهنگی و انسجام اجتماعی
- ✓ کاهش خشونت اجتماعی

۱۰. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پوش‌های مردمی در کاهش پیامدهای اقتصادی در بحران

بحران رویدادی است که به طور طبیعی یا به وسیله بشر، به طور ناگهانی یا به صورت فزاینده به وجود می‌آید و سختی و مشقتی را به جامعه انسانی تحمیل می‌کند که برای برطرف کردن آن نیاز به اقدامات اضطراری، اساسی و فوق العاده می‌باشد. بحران فرایندی است که در نتیجه یکسری عوامل طبیعی و غیر طبیعی شامل: زلزله، آتشفشان، طوفان، آتش سوزی های مهیب، نشت گاز، ناکارآمدیهای فناوری، هجوم حملات احتمالی یا واقعی یا چیزی شبیه جنگ، ناکارآمدی‌ها یا عدم کاربری‌های خدمات اورژانس پزشکی، بیماری‌های واگیر و ... که سبب به خطر افتادن جان انسان‌ها یا آسیب‌پذیری، بیماری، فاجعه یا به خطر افتادن امنیت جوامع یا اموال ملی و مردمی شده و فقط از طریق سرویس‌های مربوط به بحران نمی‌تواند رسیدگی شود و نیازمند به یک پاسخگویی جدی یا هماهنگی از طرف سایر ارگان‌هایی که در این زمینه همکاری نمایند، می‌باشد.

خسارت های مالی اقتصادی (از دست دادن دارایی، نابودی محصولات کشاورزی، خسارت به تأسیسات زیربنایی و سیستم‌های دولتی)، از جمله پیامدهای بحران هاست. در شرایط بحران، فعالیت‌های اقتصادی تحت تأثیر قرار گرفته، کسب و کارهای زیادی با تعطیلی مواجه می‌شوند.

به همین علت، افراد زیادی به ویژه از اقشار آسیب پذیر که پس انداز چندانی برای عبور از وضع کنونی ندارند، بیش از سایر گروه ها آسیب می بینند. لذا شوکی بزرگ به بخش عرضه و تقاضای کل اقتصاد و همچنین به بودجه و مخارج دولت ها وارد می نماید که اندازه آن وابسته به نحوه عکس العمل کشورها در مدیریت بحران دارد.

در بحران و حوادث طبیعی، گاه عمق فاجعه آنقدر وسیع و مخرب است که دولت به تنهایی نمی تواند به همه امور در کوتاه ترین زمان ممکن و تنها با تصمیم گیری یک طرفه رسیدگی کند که در چنین شرایطی حضور نهادهای برخاسته از دل مردم به شدت احساس می شود.

مدیریت بحران به معنای سوق دادن هدفمند جریان پیشرفت امور به روالی قابل کنترل و انتظار بازگشت امور در أسرع وقت به شرایط قبل از بحران است. مدیریت بحران شامل برخورد با تهدیدها قبل، حین و پس از موقع تهدید است. سازمان ها و افراد باید دارای یک برنامه پاسخ سریع برای مواقع اضطراری بوده و با مانور و تمرین، آمادگی کافی داشته باشند.

عملکرد سازمان های مردم نهاد در مدیریت بحران

سمن ها یا NGO ها سازمان های داوطلب و غیر انتفاعی هستند که مستقل از دولت و کمک های آن به فعالیت های مرتبط با مسائل اجتماعی و امور توسعه در جامعه می پردازند.

نقش سمن ها طی یک بحران، برای نجات حداکثری افراد با استفاده از سرمایه های موجود است. سمن ها از امتیاز پاسخگویی سریع برخوردارند چرا که نیاز به کاغذ بازی ندارند و همین امر باعث تسریع در عمل آنها می شود. افرادی که در معرض خطر قرار دارند باید از چگونگی و شدت بحران پیش رو به حد کافی مطلع باشند. اما تجربیات عملی بیانگر آن است که خویشاوندان و دوستان شبکه های اجتماعی، منابع خبری بهتری برای اعلام وقوع بحران هستند. سمن ها در مدیریت بحران، نقش فراهم کردن اقلامی چون تهیه لوازم و عملیات امداد، ساختن سرپناه های موقت، راه اندازی کمپ های سلامت و توسعه امکانات و تسهیلات ارتباطی را برعهده می گیرند. سمن ها هم چنین می توانند شرایط و لوازم آموزش و تحصیل کودکان را در شرایط بحرانی فراهم سازند.

اهمیت کارکرد نهادهای مردمی

هدف سمن‌ها انجام اقدامات موازی یا جایگزین شدن به جای نهادهای کمک رسانی دولتی نیست بلکه نهادهای مردمی به عنوان یک مکانیزم هماهنگ کننده بین دولت و جامعه بحران زده عمل می‌کنند:

۱. اهمیت نقش سازمان‌های مردم نهاد در بحران را باید در پیشگامی و ابتکار عمل آن‌ها در زمینه امور توسعه و شهری جست و جو کرد. سرخوردگی از ساختارهای تمرکز یافته، تأکید بر جمع‌گرایی، برخورداری از ارتباط گسترده مدنی و همکاری میان مجریان چندگانه، از جمله عواملی است که این تغییر دیدگاه را نسبت به سازمان‌های غیرانتفاعی به خوبی شرح می‌دهد.

۲. سمن‌ها قادرند با آموزش و کمک به ایجاد هماهنگی بین مسئولیت‌ها به هنگام بحران، از حساسیت‌های موجود بکاهند. تمرکز اصلی سمن‌ها در زمینه بلایا به طور وسیعی بر امداد و توسعه قرار دارد.

۳. سمن‌ها در پشتیبانی، امداد و نوسازی نقش حیاتی ایفا می‌نمایند. تهیه مواد غذایی، آب آشامیدنی، دارو و لوازم بهداشتی برای آسیب دیدگان از جمله این موارد است.

۴. پیدایش رویه‌های نوین مدیریت بحران، نقش سازمان‌های غیرانتفاعی را به عنوان مؤثرترین گزینه برای دستیابی به لینک ارتباطی مؤثر بین ستادهای مدیریت بحران و جمعیت بحران‌زده مورد تأکید قرار داده است.

مراحل نقش آفرینی سمن‌ها در بحران

سازمان‌های غیرانتفاعی در زمینه مدیریت بحران، در سه مرحله نقش آفرینی می‌کنند:

پیش از بحران

۱. آموزش و ظرفیت سازی کارکنان و نیروهای کار
۲. راه اندازی کانال‌های اطلاع رسانی برای مناطق و محدوده‌های دور از دسترس
۳. پشتیبانی و برنامه‌ریزی

حین بحران

۱. فعال سازی کانال های ارتباطی برای اخطار یا آموزش به گروه هدف
۲. آغاز فوری امداد و کمک های ضروری شامل مددکاری و حمایت های عاطفی و روانی، تهیه و ارسال مواد غذایی، آب، دارو، و سایر نیازهای اولیه فوری
۳. تأمین لوازم شوینده و بهداشتی
۴. تخمین و ارزیابی خسارات

پس از بحران

۱. کمک های ضروری برای بازسازی
 ۲. کمک و همکاری در جذب کمک های مالی
 ۳. کنترل فعالیت ها و انجام اقدامات نظارتی
- سمن ها در مواقع بحرانی در تهیه بسیاری از تسهیلات نقش مهمی ایفا می کنند. افراد آسیب دیده برای دریافت تسهیلات معتبر جهت بازسازی زیرساخت های اساسی به پشتیبانی و حمایت نهادهای معتبر نیازمندند. بسیاری از سازمان های غیرانتفاعی داوطلب در تهیه این لوازم ضروری اولیه نقش بسیار مهمی ایفا می نمایند.
- شاید مهم ترین نقش سازمان های مردم نهاد افزایش مشارکت اجتماعی، پیشرفت و توسعه جامعه است. باتوجه به تجربه جهانی در مدیریت بحران باید به دنبال مدیریت بحران اجتماع محور بود، درگیر ساختن نیروهای بومی محلی در برنامه ریزی، سیاست گذاری، هماهنگی، کنترل و سازماندهی مدیریت بحران با هدایت دولت می باشد. بسیاری از کمک های بلاعوض به سازمان های اجتماع محور که همان سازمان های مردم نهاد هستند از راه های موفقیت یک دولت است. سازمان های مردم نهاد به مثابه تشکل های یاری رسان، به واسطه برخورداری از مؤلفه هایی چون تخصص، چابکی و سازمان یافتگی می توانند در مواقع بحران، دوشادوش دولت در مسیر خدمت رسانی به جامعه گام بردارند پس می توان گفت باتوجه به اهمیت مشارکت مردم در مدیریت بحران، سازمان های مردم نهاد یکی از تأثیرگذارترین اقشار جامعه در کنار نیروهای عملیاتی و اجرایی دولتی می تواند به حوزه پیشگیری قبل از بحران آسیب دیدگان کمک کند.

۱۱. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پوش‌های مردمی در آئین جوانمردی روحیه همیاری و دیگر

دوستی

فتوت یا جوانمردی جریانی است که ریشه در باورهای کهن مذهبی و منش اخلاقی ایرانیان دارد. جوانمرد به انسانی گفته می‌شود که به اخلاق نیکو و روش پسندیده آراسته گردد. جوانمردی که آن را «فتوت» گویند، آیینی کهن با آداب و اصول اخلاقی خاص خود، که ظاهراً سرچشمه‌های آن را در ادیان و آیین‌های ایران باستان باید جست که تاکنون نشانه‌هایی از آن در مرام اهل زورخانه، لوطی‌ها و درویشان خاکسار باقی مانده است. رفتار و روش جوانمرد واقعی را وفا، دوستی، فداکاری، رحم و همه فعالیت‌های انسانی که با این رفتارهای پاک رابطه‌ای دارند ذکر می‌کنند. جوانمردی، هماهنگی، ترک زشتی‌ها و لازم دانستن خوشخویی و نیکی‌های آشکار و پنهان است.

دگردوستی عاملی است که فرد از آرامش و آسایش خود می‌کاهد تا رفته و آراش دیگران را افزایش دهد. دگردوستی در زمره کنش‌هایی است که به صورت داوطلبانه و با هدف کمک‌رسانی بدون انتظار پاداش انجام می‌گیرد. در این نوع کنش، فرد به جای توجه به منافع خود به منافع دیگران توجه می‌کند و رفتار او به دیگران معطوف می‌شود؛ به عبارت دیگر، فردی که کنش دگردوستانه از او سر می‌زند دیگری را به جای خود قرار می‌دهد و این صورت رفتار از سطح روابط اجتماعی که مطابق هنجارهای اجتماعی و در حیطه وظایف اجتماعی است فراتر می‌رود و در حوزه اخلاقیات جای می‌گیرد. انسانی که جهان بینی دگردوستانه دارد معیارهای جهانی عدالت، مسئولیت اجتماعی، شیوه‌های استدلال اخلاقی، قضاوت و معرفت را درونی می‌کند و با احساسات و آلام دیگران همدلی می‌کند. براین اساس، او توانایی می‌یابد جهان را از منظر عاطفی و انگیزشی ببیند. طبق این انگیزه‌ها، فرد به انجام دادن اعمالی نظیر کمک به نیازمندان، تأمین آرامش دیگران و نجات آن‌ها از شرایط بد و... مبادرت می‌ورزد.

دگردوستی که از صفات اختصاصی بشر و از تمایلات عالی انسانی است، مایه مهرورزی به مردم و دوست داشتن دیگران است. این تمایل، آدمی را به غیر خود متوجه می‌کند و به زندگی لطف و صفای انسانی می‌بخشد. احیای این کشش روحانی، جامعه را با هم مهربان می‌سازد. حس

تعاون و همدردی را به جریان می‌اندازد و افراد را در غم و شادی یکدیگر شریک می‌کند. سمن‌ها با حضور در بخش‌های مختلف، به اثر بخشی و کارآمدی برنامه‌ها شتاب می‌بخشند و دولت را در مسیر برطرف کردن آسیب‌های اجتماعی و نابسامانی‌های درون جامعه یاری می‌رسانند. همکاری نهادهای خیریه با دولت برای توسعه و پیشرفت جامعه ضروری می‌باشد؛ با آموزش و توانمندسازی جامعه هدف می‌توان امیدوار بود که آسیب‌های اجتماعی کاهش یابد.

به حداقل رساندن آسیب‌های اجتماعی و حمایت از اقشار آسیب دیده نیازمند فرهنگ سازی بوده و انجام این کار تنها با همکاری همه‌جانبه دستگاه‌های خدمات رسان و سمن‌های خیریه با یکدیگر صورت می‌پذیرد.

هماهنگی بین دستگاه‌ها در زمینه‌های مختلف برای شناسایی نیازمندان، علاوه بر کمک‌هایی که صورت می‌پذیرد، باعث آموزش بیشتر و توانمندسازی آنها می‌شود.

۱۲. نقش سمن‌ها، خیریه‌ها و پوش‌های مردمی در افزایش نشاط اجتماعی و تاب-آوری فردی

شادی و نشاط به عنوان یکی از احساسات ریشه‌ای مثبت و یکی از ضروری ترین خواسته‌های فطری و نیازهای روانی انسان، نقش تعیین کننده‌ای در تأمین سلامت فرد و جامعه داشته و از آنجایی که شادی همواره با خرسندی، خوشبینی و امید و اعتماد همراه است، می‌تواند نقش تسریع کننده‌ای در فرایند توسعه جامعه داشته باشد. مسئله نشاط اجتماعی از دو جنبه بسیار مهم، به عنوان یک مسئله اجتماعی و رفاهی قابل طرح و تأمل است.

زمانی که مردم جامعه‌ای از نشاط اجتماعی برخوردار باشند، وفاق، همبستگی، تعلق اجتماعی، تعاملات اجتماعی مطلوب، رضایت از زندگی و همچنین سلامت روانی و اجتماعی افراد افزایش پیدا کرده و طبیعی است که به موازات آن آسیب‌های اجتماعی نیز کاهش می‌یابد و انگیزه برای کار و تلاش افزایش می‌یابد. در نتیجه چنین جامعه‌ای، مسیر پیشرفت و ترقی را طی خواهد کرد.

عوامل کاهنده نشاط اجتماعی

• عوامل فردی، خانوادگی: عواملی چون اشکال در سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی، دستمزد پایین و مشکلات شدید اقتصادی، کمبود وسایل تفریحی و رفاهی، ضعف در مهارت‌های ارتباطی با دیگران و انزوا و گوشه‌گیری، مشکلات خانوادگی، کاهش روابط خانوادگی و اجتماعی و...

• عوامل محیطی-اجتماعی: عواملی چون بافت شهر و محله که با استانداردهای روحی و روانی و فرهنگی در تعارض باشند، آلودگی‌های صوتی، سرو صدای شدید و از بین رفتن صدای طبیعت و...

شادی همیشه با هیجان و خنده و حرکت همراه است؛ در حالی که در نشاط، احساس بهجت و سرور لزوماً با خنده همراه نیست ولی احساسی است که موجب لذت فرد می‌شود. نشاط فقط خنده و طنز نیست، بلکه یک حس درونی است. به همین ترتیب شادی می‌تواند یک هیجان کاذب و زودگذر حتی منفی باشد در حالی که ماهیت نشاط، اصیل مثبت و با دوام است. شادی‌های کاذبی که توسط محرک‌های متفاوت مثل داروهای روانگردان، مواد مخدر، الکل و غیره بدست می‌آید کوتاه و گذرا بوده و پیامدهای اندوه و افسردگی رابه دنبال خواهد داشت. البته بعضی از انواع شادی نیز مطلوب است و یا حداقل با هنجارهای جامعه در تضاد نیست مانند به خیابان آمدن و شادی عده‌ای از مردم بعد از پیروزی انتخابات یا برد تیم‌های ورزشی مورد علاقه. این شادی اگر کنترل شده باشد قطعاً به نشاط جامعه کمک می‌کند.

تاب آوری ظرفیتی برای مقاومت در برابر استرس و فاجعه است. روانشناسان همیشه سعی کرده اند که این قابلیت انسان را برای سازگاری و غلبه بر خطر و سختی ها افزایش دهند. افراد و جوامع می توانند حتی پس از مصیبت های ویرانگر به بازسازی زندگی خود بپردازند. تاب‌آوری شامل مجموعه‌ای از ظرفیت های فردی و روانی است که فرد به کمک آنها می تواند در شرایط دشوار مقاومت کند و دچار آسیب دیدگی نشود و حتی در تجربه این شرایط مشکل آفرین یا بحرانی، خود را به لحاظ شخصیتی ارتقاء بخشد.

تاب آور بودن به این معنا نیست که از این طریق بتوانید زندگی بدون تجربه استرس و درد را داشته باشید. مردم پس از گرفتار شدن در مشکلات و از دست دادن‌ها به احساس غم، اندوه و

طیف وسیعی از احساسات دیگر می‌رسند. مسیر دستیابی به انعطاف‌پذیری از طریق کار و توجه بر روی اثرات استرس و وقایع دردناک ایجاد می‌شود.

ارتقاء تاب‌آوری منجر به رشد افراد در به‌دست آوردن تفکر و مهارت خودمدیریتی بهتر و دانش بیشتر می‌شود. فرد تاب‌آور یعنی کسی که در برقراری تعادل زیستی-روانی در شرایط دشوار توانمند است. البته معنای تاب‌آوری فقط این نیست که در برابر آسیب‌ها یا شرایط تهدید کننده پایدار بمانیم و در رو به رو شدن با شرایط خطرناک حالتی انفعالی داشته باشیم، بلکه در عمق معنای آن شرکت و حضور فعال و سازنده ما در محیط پیرامون مان نیز مد نظر است.

در برخی افراد انگار ظرفیت‌های فردی، روانی و شخصیتی وجود دارد که در تجربه کردن موقعیت‌های مشکل‌آفرین و تنش‌زا کمک کننده است، به گونه‌ای که هر قدر هم بر شدت منابع استرس افزوده شود، باز این افراد توان بیرون کشیدن خودشان از بحران یا به قولی، تاب‌آوردن سختی‌ها و ناملایمات را دارند. شاید بارزترین نمونه چنین افرادی مردم ژاپن بعد از سونامی گذشته باشند که پس از ویران شدن شهرها و از دست دادن نزدیک ترین افراد زندگی‌شان توانستند زنده بمانند، ثبات عاطفی خود را حفظ کنند، در برابر استرس و فشار سرسختانه بایستند و با نهایت توان با شرایط بسیار ناگوار خود مقابله کنند و مهم تر از همه پس از برطرف شدن همه عوامل فشارزا، به سرعت و اغلب با ایجاد هیجانات مثبت به حالت عادی طبیعی بازگردند.

عواملی که به انعطاف پذیری کمک می کند عبارتند از:

- ✚ روابط نزدیک با خانواده و دوستان
- ✚ نظر مثبت از خود و اعتماد به توانایی‌ها و نقاط قوت خود
- ✚ توانایی مدیریت هیجانات قوی و تکانشی
- ✚ مهارت‌های بهتر حل مسائل و ارتباط خوب
- ✚ احساس کنترل
- ✚ طالب کمک و استفاده از منابع
- ✚ مقابله با استرس از راه سالم و اجتناب از راهبردهای مقابله‌ای مضر مانند اعتیاد به مصرف مواد

کمک به دیگران

یافتن معنایی مثبت در زندگی خود با وجود وقایع دشوار و مشکلات

یکی از موارد مهم در ایجاد نشاط اجتماعی سازمان‌های مردم‌نهادی هستند که در جامعه به صورت فعال حضور دارند و می‌توانند زمینه‌ساز نشاط اجتماعی باشند. ما وظیفه داریم در کنار مشکلاتی که وجود دارد، جامعه‌ای شاد ایجاد کنیم. باید از فضاهای موجود در افزایش امید و نشاط اجتماعی بهره برد. سازمان‌های مردم‌نهادی که زمینه لازم برای ایجاد نشاط و امید در جامعه دارند و می‌توانند در کف جامعه تأثیرگذار باشند، می‌بایست معرفی شده و پای کار آورده شوند. سمن‌ها می‌توانند در زمینه افزایش امید و نشاط اقدامات تخصصی انجام دهند.

فهرست منابع:

- (۱). عالمی؛ علی. نگاهی به عدالت در سلامت از دیدگاه عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت. مجله تخصصی پژوهش و سلامت. 9-7: 1.1, 2011.
- (۲). نوع پرست زهرا. دموکراسی، عدالت و صلح.
- (۳). حمید صالحی. مفهوم صلح در نظریه های بین المللی غربی و مطالعات صلح ایرانی - اسلامی
- (۴). اکوانی؛ حمداله؛ شکوه منصورخانی. مردم سالاری دینی در گفتمان اسلام سیاسی؛ بررسی اندیشه امام خمینی (ره) و ابوالاعلی مودودی. پژوهش نامه انقلاب اسلامی (علمی-پژوهشی), 2016, 19: 1-6.
- (۵). محمد توکل. سلامت اجتماعی: ابعاد، محورها و شاخص ها در مطالعات جهانی و ایرانی. مجله اخلاق زیستی. 135-115: 4.14, 2016,
- (۶). بهزاد دمازی؛ محمدعلی حیدرنیا؛ مریم رهبری بناب. نقش و عملکرد سازمان های مردم نهاد در حفظ و ارتقای سلامت جامعه. پایش. 550-541: 13.5, 2014,
- (۷). بابایی فرد؛ اسداله. بررسی جامعه شناسی حقوق فراملی، جهانی شدن و همبستگی جهانی. مطالعات حقوق تطبیقی. 435-405: 7.2, 2016,
- (۸). افضلی. et al. بررسی نقش سمن ها در پیشگیری از آسیب های اجتماعی، مورد مطالعه: شهر تهران. جغرافیا و روابط انسانی. 592-569: 1.1, 2018,
- (۹). رفیعی. et al. مشکلات اجتماعی در اولویت ایران. جامع شناسی ایران. 160-151: 9.1,
- (۱۰). برجعلی زاده. et al. نقش فناوری های نوین ارتباطی در جابجایی قدرت در نظام بین الملل. نشریه علمی دانش سیاسی. 386-361: 16.2, 2020,
- (۱۱). یعقوبی ابراهیم. سعادت از دیدگاه ملاصدرا و علامه طباطبایی.
- (۱۲). شمالی محمدعلی. تأملی درباره حوزه های مختلف مطالعات اخلاقی

- ۱۳). یعقوبی ابراهیم. سعادۃ از دیدگاه ملاصدرا و علامه طباطبائی
- ۱۴). محمد شفیعی محمد رضا، بحران و راهکارهای مدیریتی آن
- ۱۵). امینی. مطالعه تطبیقی کنش دگردوستانه شهروندان تهرانی (دو مقطع ۱۳۸۴-۱۳۹۴). (مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران. 2016, 5.3: 387-412 ,
- ۱۶). صادق زاده وایقان؛ علی. نقد و نظری بر دانشنامه جوانمردی (فتوت). (فصلنامه نقد کتاب هنر , 2018, 4.15: 161-196
- ۱۷). عروج نیا پروانه. ابوالحسن خرقانی و آیین جوانمردی.
- ۱۸). هزارجریبی؛ مرادی؛ سجاد. نشاط اجتماعی و عوامل مرتبط با آن (مطالعه ای در بین دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی). (مطالعات ملی. 15.4: 3-26 ,
- 19). AHMADI, Sedigheh; TOULABI, Saeid; ILANLOO, Hossein. The Relationship Between Tendency to Substance Abuse and Resilience and Academic Procrastination in Secondary School Students. *Journal of Arak University of Medical Sciences*, 2020, 23.1: 108-117.

چشم مادر پی خوبان جهان خواهد بود
تا جهان باقی و آیین محبت باقی است

استاد شهریار

به دانش بود نیک فرجام تو